

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2015. gada 16. janvārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis un Gunārs Kusiņš,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Madaras Volksones, Dāvja Volksona, Leldes Švāģeres, Ivo Svāģera, Evijas Novicānes, Kaspara Novicāna un Vijas Ritenbergas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 232/2014),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt 2014. gada 25. septembra likuma „Grozījumi Maksātnešpējas likumā” 2. pantu un 2014. gada 30. oktobra likumu „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 106. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Ar 2014. gada 25. septembra likuma „Grozījumi Maksātnešpējas likumā” 2. pantu Maksātnešpējas likuma 9. panta pirmā daļa papildināta ar otro teikumu šādā redakcijā: „Amata darbībā maksātnešpējas procesa administratori ir pielīdzināti valsts amatpersonām.” Atbilstoši Maksātnešpējas likuma pārejas noteikumu 34. punktam minētais grozījums stāsies spēkā 2015. gada 1. martā.

Savukārt 2014. gada 30. oktobra likums „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” paredz papildināt likuma „Par

interesešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 4. panta pirmajā daļā noteikto valsts amatpersonu uzskaitījumu ar jaunu 26. punktu „maksātnespējas administrators”. Likums paredz, ka šie grozījumi stāsies spēkā 2015. gada 1. jūlijā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums un faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēju prasījums izvērtēt likumu normu atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība. Līdz ar to tam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

6.1. Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa paredz, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi gadījumos, kad tiek apstrīdēts normatīvais akts vai tā daļa un uz tā pamata izdotās zemāka juridiska spēka tiesību normas, vai arī gadījumos, kad tiek apstrīdēti kādas institūcijas (amatpersonas) izdotie akti sakarā ar to, ka attiecīgās institūcijas izveidošana vai amatpersonas ievēlēšana, apstiprināšana vai iecelšana nav notikusi likumā noteiktajā kārtībā vai arī institūcija

vai amatpersona pieļāvusi tādu likuma pārkāpumus, sakarā ar kuriem tās izdotajiem aktiem nav juridiska spēka.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku likumu normas (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 1. jūnija lēmumu par lietas ierosināšanu lietā Nr. 2005-13-0106*). No pieteikumā ietvertā pamatojuma ir gūstams apstiprinājums, ka abu apstrīdēto likumu normas ir savstarpēji cieši saistītas un to izskatīšana vienas lietas ietvaros veicinās lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

6.2. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka “konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai”, bet sestās daļas 1. punkts prasa pamatot apgalvojumu, ka ir aizskartas tieši pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības.

Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka ar apstrīdētajām normām noteiktais valsts amatpersonas statuss viņiem kā maksātnespējas procesa administratoriem liedz vienlaicīgi būt par zvērinātiem advokātiem, tādējādi ierobežojot Pieteikuma iesniedzēju tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu, kas noteiktas Satversmes 106. panta pirmajā teikumā. Apstrīdētās normas pārkāpjot arī Satversmes 1. pantu, kas ietver tiesiskās paļāvības principu, jo Pieteikuma iesniedzējiem esot radusies tiesiskā paļāvība uz normatīvā regulējuma nemainību, proti, ka viņi varēs apvienot zvērinātu advokātu un maksātnespējas procesa administratoru nodarbošanos. Tāpat arī likumdevējs neesot paredzējis pietiekami ilgu pārejas periodu un saprātīgu apstrīdēto normu īstenošanas mehānismu.

6.3. 2014. gada 25. septembra likuma „Grozījumi Maksātnespējas likumā” 2. pants stāsies spēkā 2015. gada 1. martā, savukārt 2014. gada 30. oktobra likums „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” – 2015. gada 1. jūlijā. Tādējādi iespējamais pamattiesību aizskārums Pieteikuma iesniedzējiem varētu rasties nākotnē, stājoties spēkā apstrīdētajām normām.

Satversmes tiesas praksē ir pausta atziņa, ka pamattiesību aizskārums var būt arī nākotnē sagaidāms. Tas nozīmē, ka pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka apstrīdētās normas piemērošana varētu radīt nelabvēlīgas sekas konstitucionālās sūdzības iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12.1. punktu*).

Vērtējot nākotnē sagaidāmu personas pamattiesību ierobežojumu un izlemjot jautājumu par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesa ņem vērā gan risku, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamo personas tiesisko interešu aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-111-01 10. punktu*).

Konstitucionālajā sūdzībā ir ietverts pamatojums tam, ka apstrīdētās normas pēc to spēkā stāšanās tiks piemērotas attiecībā uz Pieteikuma iesniedzējiem kā maksātnespējas procesa administratoriem un varētu ierobežot viņiem Satversmē noteiktās pamattiesības. Tāpat Pieteikuma iesniedzēji ir norādījuši uz tādu savu tiesisko interešu iespējamo aizskārumu, kura dēļ lieta Satversmes tiesā būtu ierosināma jau pirms apstrīdēto normu spēkā stāšanās. Proti, Pieteikuma iesniedzēji ir pamatojuši, ka jau līdz apstrīdēto normu spēkā stāšanās brīdim viņiem esot jāatsakās no viena vai vairākiem nodarbošanās veidiem, kuros viņi esot ieguldījuši ievērojamus intelektuālus un mantiskus resursus ilgā laika posmā.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.4. Ņemot vērā, ka pamattiesību aizskārumus Pieteikuma iesniedzējiem varētu rasties nākotnē, uz izskatāmo pieteikumu nav attiecināmas Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturtais daļas prasības.

6.5. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un 106. panta pirmajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikumā ir lūgts apturēt apstrīdēto normu darbību.

Attiecībā uz šo lūgumu kolēģija norāda, ka šis ir jautājums par pagaidu līdzekļu piemērošanu.

Satversmes tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektajā daļā ir paredzēts tikai viens pagaidu līdzeklis – tiesības apturēt tiesas nolēmuma izpildi, ja iesniegta konstitucionālā sūdzība. Savukārt jautājums par citu tiesību aktu darbības apturēšanu uzskatāms par Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulētu procesuālu jautājumu (turpmāk – neregulēts procesuāls jautājums) (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 10. maija lēmuma lietā Nr. 2007-10-0102 10. punktu*).

Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmā daļa paredz: „Lietu izskatīšanas procesuālo kārtību nosaka šis likums un Satversmes tiesas reglaments. [...] Citus Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulētus procesuālus jautājumus izlemj Satversmes tiesa.” Kārtību, kādā izlemj neregulētus procesuālus jautājumus, nosaka Satversmes tiesas reglamenta XIV nodaļa.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 87. panta 8. punktu rīcības sēdē lemj par neregulētiem procesuāliem jautājumiem. Tādējādi kolēģija šādu lūgumu izlemt nav tiesīga, bet tās pienākums saskaņā ar Satversmes tiesas reglamenta 155. punktu 2. apakšpunktu ir ierosināt sasaukt rīcības sēdi, lai izlemtu neregulētu procesuālu jautājumu.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, 26. panta pirmo daļu un Satversmes tiesas reglamenta 155. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par 2014. gada 25. septembra likuma „Grozījumi Maksātnespējas likumā” 2. panta un 2014. gada 30. oktobra likuma „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 106. panta pirmajam teikumam” pēc Madaras Volksones, Dāvja Volksona, Leldes Švāģeres, Ivo Svāģera, Evijas Novicānes, Kaspara Novicāna un Vijas Ritenbergas pieteikuma (pieteikums Nr. 232/2014).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdētos aktus, – Saeimu – līdz 2015. gada 16. martam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Ierosināt sasaukt rīcības sēdi, lai izlemtu Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulētu procesuālu jautājumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš